ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Спеціальність		B5 Музичне мистецтво
Галузь знань		В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Ступінь вищої освіти		Магістр
Освітньо-професійна програма		Музичне мистецтво
Курс		1
Семестр		1
Обсяг дисципліни (години / кредити ЄКТС)		90 годин / 3 кредити ЄКТС
Статус дисципліни (обов'язковий / вибірковий)		Обов'язковий
Мова викладання		Українська
Інформація про викладача	**Прізвище, ім'я, по батькові**	Шаповалова Людмила Володимирівна
	Науковий ступінь, вчене/ почесне звання	Доктор мистецтвознавства, професор, академік Академії наук вищої школи України
	Посада	В.о.завідувача кафедри інтерпретології та аналізу музики
	Профіль викладача, e-mail	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/performing-musicology/interpretation-and-analysis-of-music/Shapovalova.pdf liudmyla.shapovalova@num.kh.ua
Інформація про викладача	**Прізвище, ім'я, по батькові**	Романюк Ірина Анатоліївна
	Науковий ступінь, вчене/ почесне звання	Кандидат мистецтвознавства, доцент
	Посада	Доцент кафедри інтерпретології та аналізу музики
	Профіль викладача, e-mail	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/performing-musicology/interpretation-and-analysis-of-music/Romaniuk.pdf iryna.romaniuk@num.kh.ua
Анотація		«Методологія наукових досліджень» (МНД) є фундаментом виконання кваліфікаційної магістерської роботи, захист якої входить до складу атестаційних іспитів. Дисципліну розроблено на ґрунті моделювання дослідницької діяльності виконавця-практика, яка є процесом і має свій структурний

	алгоритм, націлений на прискорення «входження» музикантів в академічну науку як дослідництво свого фаху. Предметом МНД є система когнітивних методів, які працюють на розуміння специфіки творчості виконавців. Її зміст складають загальні теоретичні засади, принципи та концепції науки про музику. Якщо метод – це спосіб пізнання, шлях до розв'язання проблеми, то методологія забезпечує системне знання про музику як спосіб спілкування, моделювання музичного мислення. Отже, **наукове дослідження для музиканта-виконавця є апріорною формою творчого самоздійснення**. Стратегія дисципліни обумовлена опорою на академічні засади сучасного музикознавства («теорія та історія музики»), що є запорукою вивчення виконавського мистецтва. В авторській версії йдеться про інтерпретологію як інтегральну науку. Базовими чинниками МНД як навчальної дисципліни є: філософія, психологія творчості (рефлексія; етос, емпатія; ентелехія наукового процесу); семіотика; мистецтвознавство; духовний аналіз музики. Розрізняємо наукову діяльність: 1) як **мисленнєвий процес** для оволодіння здобувачами навичками різних видів *вербально-музичної творчості* (тлумачення музики; методики аналізу творів, їх виконавська інтерпретація; організація нових форматів творчої діяльності із залученням наукової складової та виходом у простір медіа-комунікації; 2) як **структуру**, «згорнуту» матрицю установчих етапів системної підготовки здобувача на написання кваліфікаційної роботи та її публічний захист, з обов'язковою апробацією отриманих науково-практичних результатів (виступ з доповіддю, написання статей, тез).
Мета дисципліни	Забезпечення фундаментальної підготовки професійних музикантів-виконавців до написання кваліфікаційної роботи з урахуванням новітньої музичної науки через сформовану систему когнітивних настанов в їх проекції на матеріал власного дослідження. Досягнення мети передбачає свідому установку здобувача на системне моделювання власної дослідницької творчості, її вербалізацію, відрефлексованість в структурі наукового тексту.
Програмні результати навчання	**РН4.** Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків. **РН6.** Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих, композиторських та педагогічних інтерпретацій. **РН7.** Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
Загальні компетентності	**ЗК2**. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. **ЗК3.** Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. **ЗК4**. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК6.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності	**СК1.** Здатність створювати, обґрунтувати та реалізовувати свої власні художні концепції.. **СК5.** Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
Професійні компетентності	**Ж1.** Здатність організувати особистий професійний розвиток.
Зміст дисципліни	**Тема 1.** *Методологія як система моделювання законів музичного мистецтва.* Концептосфера та критерії відбору методу дослідження музичного твору. Засади сучасної гуманітаристики, їх проекція на специфіку музичної творчості. Музикознавча інтерпретація та герменевтика. Історія, філософія, теорія систем, семіотика культури. **Тема 2.** *Наукова діяльність як процес.* Алгоритм наукового осмислення музичних явищ. Вибір теми. Механізми визначення її актуальності, новизни отриманих результатів, ступінь вивченості. **Тема 3.** *Структура наукової діяльності. Спеціальні методи, когнітивні моделі*. Функціональний аналіз та його зв'язки з різними музикознавчими підходами. Жанровий аналіз музичного твору в системі музичної комунікації. Стильовий підхід до вивчення музичної творчості Інтерпретологія та її методи. Виконавська поетика. **Тема 4.** *Розуміння та тлумачення музики*. Системологія музикознавства як школа інтегрально-когнітивного мислення виконавця-викладача. Єдність виконавської практики та теорії пізнання музики як аналога образа людини. Духовний аналіз музичного твору та його роль у вихованні виконавської культури; етика та ентелехія homo musicus.
Види занять	Лекції, семінарські та практичні заняття, самостійна робота.
Методи навчання	• вербальний метод (лекція, дискусія, співбесіда на теми магістерських робіт); організація інтерактивних форм наукового спілкування: «Ярмарок ідей»; «Круглий стіл гострих проблем»); • когнітивно-продуктивний метод, націлений на виконання практичних завдань: 1) написання анотацій до статей за матеріалами «Магістерських читань» (Харків, ХНУМ імені І.П.Котляревського); 2) складання теоретичної бази за критеріями відповідності методам та напрямам музичної науки); • метод теоретичного моделювання (створення концептуальної матриці для унаочнення системи понять та категорій методології наукових досліджень); • новітні інформаційні технології та комп'ютерні засоби навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані); • самостійна робота (опрацювання навчально-методичних джерел, конспектування, рецензування; написання вступного розділу магістерської роботи; вироблення дефініцій; бібліографічний огляд літератури за заданою проблематикою; підготовка до практичних занять);

	• індивідуально-консультативна робота зі здобувачами вищої освіти під час практичних занять, творчих дискусій.
Форми, методи та критерії оцінювання	Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-баловою шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. **Поточний контроль (max 60 балів):** усне опитування під час лекції; письмові роботи (написання анотацій; складання теоретичної бази магістерської роботи); виступи із презентацією власної теми; виконаних творчих робіт; робота на практичному занятті. **Семестровий контроль (max 40 балів):** екзамен. Умовою допуску до семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни й отримання за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 20 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки – 60. З критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів семестрового контролю і послідовністю накопичення балів студентів ознайомлюють під час першої консультації та за посиланням: https://docs.google.com/document/d/1EzzM4WcK3jp_du5DdKO8xSm5OqZp64Gv/edit?usp=drive_link&ouid=107382970891510788146&rtpof=true&sd=true
Особливості та політики дисципліни	Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі комунікують завдяки *google meet, zoom, Moodle,* листування через *e-mail,* залучення *google-диск* тощо. Від студентів очікується регулярне відвідування усіх видів занять згідно з розкладом. Порядок ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Необхідною вимогою під час навчання є дотримання академічної доброчесності. В Університеті панують взаємоповага, шанобливість, чесність.
Рекомендовані джерела інформації	Александрова, О., & Шаповалова, Л. (2020). Формування мислення сучасного виконавця в системі інтегральних зв'язків теорії музики та інтерпретології. У *Modern culture and art history: An experience of Ukraine and EU: Collective monograph* (с. 1–20). Izdevnieciba “Baltija Publishing”. *Когнітивне музикознавство: збірник статей.* (2014). ХНУМ імені І. П. Котляревського, (40). *Когнітивне музикознавство: аналіз та інтерпретація: навчальний посібник.* (2025). (Л. В. Шаповалова & Ю. В. Ніколаєвська, наук. ред.). [Видавництво не зазначено].

	Котляревський, І. А. (2008). *Загальні основи науково-дослідної роботи: навч. посібник для вищих музичних навчальних закладів*. НМАУ ім. П. І. Чайковського. Шаповалова, Л. (2017). Інтерпретологія як інтегративна наука. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: зб. наук. праць*, (11), 160–169. Шейко, В. М. (2002). *Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник*. Знання-Прес.

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського, протокол № 9 від 26 червня 2025 р.